

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

HOÀNG XUÂN PHONG

**QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG
TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN
CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI -2014

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

HOÀNG XUÂN PHONG

**QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG
TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN
CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM**

CHUYÊN NGÀNH : TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

MÃ SỐ: 62.34.02.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

**HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: 1. PGS.TS. TÔ NGỌC HÙNG
2. TS. HOÀNG VIỆT TRUNG**

HÀ NỘI -2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các thông tin và kết quả nghiên cứu trong luận án là do tôi tự tìm hiểu, đúc kết và phân tích một cách trung thực, phù hợp với tình hình thực tế.

Nghiên cứu sinh

Hoàng Xuân Phong

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC THUẬT NGỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC BIỂU ĐỒ.....	vii
DANH MỤC HÌNH VẼ.....	viii
DANH MỤC CÁC BẢNG	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Tình hình nghiên cứu.....	2
3. Mục tiêu nghiên cứu của luận án.....	6
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	6
5. Phương pháp nghiên cứu.....	6
6. Các đóng góp của luận án	6
7. Kết cấu luận án.....	7
CHƯƠNG 1: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	8
1.1. RỦI RO THỊ TRƯỜNG TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI... 8	
1.1.1. Khái niệm rủi ro thị trường.....	8
1.1.2. Các loại rủi ro thị trường.....	9
1.1.3. Định lượng rủi ro thị trường.....	15
1.2. QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI	29
1.2.1. Khái niệm.....	29
1.2.2. Mục tiêu của quản trị rủi ro thị trường	31
1.2.3. Nội dung quản trị rủi ro thị trường.....	36
1.2.4. Các nhân tố ảnh hưởng đến quản trị rủi ro thị trường tại ngân hàng thương mại.....	58
1.3. KINH NGHIỆM QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI MỘT SỐ NGÂN HÀNG NƯỚC NGOÀI VÀ BÀI HỌC ĐỐI VỚI NHTM VIỆT NAM.....	61
1.3.1. Kinh nghiệm quản trị rủi ro thị trường tại một số Ngân hàng nước ngoài	61
1.3.2. Bài học kinh nghiệm cho các NHTM Việt Nam về quản trị rủi ro thị trường	66
<i>Kết luận chương 1.....</i>	67

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM.....	68
2.1. TỔNG QUAN VỀ NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM	68
2.1.1. Sự ra đời và phát triển của Ngân hàng thương mại cổ phần Công thương Việt Nam.....	68
2.1.2. Tổ chức bộ máy.....	69
2.1.3. Năng lực hoạt động	71
2.2. THỰC TRẠNG QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM	74
2.2.1. Thực trạng quản trị rủi ro lãi suất.....	75
2.2.2. Thực trạng quản trị rủi ro hối đoái.....	94
2.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM.....	117
2.3.1. Những kết quả đã đạt được	117
2.3.2. Các hạn chế trong việc quản trị rủi ro thị trường và nguyên nhân	119
<i>Kết luận chương 2.....</i>	<i>123</i>
CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM	125
3.1. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM	125
3.1.1. Định hướng chung.....	125
3.1.2. Định hướng cho việc quản trị rủi ro thị trường của Ngân hàng thương mại cổ phần công thương Việt Nam.....	128
3.2. CÁC GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC QUẢN TRỊ RỦI RO THỊ TRƯỜNG TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN CÔNG THƯƠNG VIỆT NAM.....	130
3.2.1. Xây dựng một khung quản trị rủi ro thị trường theo chuẩn mực quốc tế.....	130
3.2.2. Xây dựng, hoàn thiện chính sách quản trị rủi ro thị trường	133
3.2.3. Hoàn thiện mô hình, quy trình, phương pháp và công cụ quản trị rủi ro thị trường..	135
3.2.4. Nâng cao trang thiết bị kỹ thuật hiện đại, thiết lập các phần mềm quản lý rủi ro ..	157

3.2.5. Tăng cường khả năng dự báo biến động của thị trường.....	160
3.2.6. Đào tạo đội ngũ cán bộ quản trị rủi ro thị trường có năng lực và trình độ chuyên môn	163
3.3. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ.....	166
3.3.1. Kiến nghị với Chính phủ	166
3.3.2. Kiến nghị với Ngân hàng Nhà nước	166
3.3.3. Kiến nghị với Hiệp hội Ngân hàng.....	172
<i>Kết luận chương 3</i>	173
KẾT LUẬN CHUNG	174
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC 1	
PHỤ LỤC 2	

DANH MỤC CÁC THUẬT NGỮ VIẾT TẮT

ALCO	Ủy ban quản lý tài sản Nợ và Có
ALM	Quản lý tài sản nợ có
BĐH	Ban điều hành
BH&PTKD	Bán hàng và phát triển kinh doanh
BLĐ	Ban Lãnh đạo
BO (Back office)	Bộ phận tác nghiệp
BTKTS	Bảng tổng kết tài sản
CSTT	Chính sách tiền tệ
ĐCTC	Định chế tài chính
ECB	Ngân hàng trung ương Châu Âu
FED	Cục dự trữ liên bang Hoa kỳ
FO (Front office)	Bộ phận kinh doanh
FRAs	Hợp đồng lãi suất kỳ hạn
FTP	Định giá điều chuyển vốn nội bộ
GAP/MISMATCH	Khe hở nhạy cảm lãi suất
HĐKD	Hoạt động kinh doanh
HĐQT	Hội đồng Quản trị
IRS	Hợp đồng hoán đổi lãi suất
KDNT	Kinh doanh ngoại tệ
KDV	Kinh doanh vốn
LNH	Liên ngân hàng
MBNT	Mua bán ngoại tệ
MHMP	Mô hình mô phỏng
MO (Middle office)	Bộ phận quản trị rủi ro
NHNNVN	Ngân hàng Nhà nước Việt nam
NHTM	Ngân hàng Thương mại
NHTMCP	Ngân hàng Thương mại Cổ phần
NHTMQD	Ngân hàng Thương mại Quốc doanh
NHTMVN	Ngân hàng Thương mại Việt nam
QLCĐV	Quản lý cân đối vốn

QLRRLS	Quản lý rủi ro lãi suất
QTRR	Quản trị rủi ro
QTRRTT	Quản trị rủi ro thị trường
RRLS	Rủi ro lãi suất
RRTG	Rủi ro tỷ giá
RRTT	Rủi ro thị trường
TCKT	Tổ chức Kinh tế
TCTD	Tổ chức Tín dụng
TQTVKD	Thanh quyết toán vốn kinh doanh
TSC	Tài sản Có - Tài sản
TSN	Tài sản Nợ - Nguồn vốn
TTQT	Thanh toán quốc tế
Vietinbank	NHTMCP công thương Việt Nam
WTO	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 1.1:	Khe hở nhạy cảm lãi suất.....	18
Biểu đồ 1.2:	Biểu đồ độ lệch vốn và biểu đồ độ lệch của độ nhạy cảm	21
Biểu đồ 1.3:	Giá trị chịu rủi ro – Value at Risk	26
Biểu đồ 2.1:	Mô hình hoạt động mục tiêu giai đoạn 2013 - 2015.....	70
Biểu đồ 2.2:	Các lãi suất cơ bản 2008-6/2013	75
Biểu đồ 2.3:	Đường cong lợi suất VND.....	78
Biểu đồ 2.4:	Diễn biến lãi suất huy động và cho vay năm 2011, năm 2012.....	80
Biểu đồ 2.5:	Tỷ lệ khe hở nhạy cảm lũy kế.....	92
Biểu đồ 2.6:	Tỷ giá USD NHTM và thị trường tự do 2009-6/2013.....	95
Biểu đồ 2.7:	Biến động tỷ giá USD/VNĐ từ 2008 đến 6/2013.....	98
Biểu đồ 2.8:	Doanh số mua bán ngoại tệ của Vietinbank	115
Biểu đồ 3.1:	Vốn chủ sở hữu.....	127
Biểu đồ 3.2:	Tổng tài sản nợ	128
Biểu đồ 3.3:	Tổng tài sản có.....	128

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 1.1:	Mô hình quản trị rủi ro	36
Hình 1.2:	Cơ cấu tổ chức bộ phận quản trị rủi ro	36
Hình 1.3:	Mô hình tổ chức QTRR của KDB.....	61
Hình 1.4:	Hệ thống tính VaR của KDB.....	62
Hình 1.5:	Quản lý hạn mức của KDB	63
Hình 2.1:	Mô hình quản trị rủi ro lãi suất của Vietinbank	82
Hình 2.2:	Mô hình quản trị rủi ro hối đoái của Vietinbank.....	99
Hình 3.1:	Các cấu phần quản trị rủi ro chủ yếu.....	129
Hình 3.2:	Khung quản trị rủi ro của các Ngân hàng tiên tiến trên thế giới	132
Hình 3.3:	Cấu trúc hệ thống thông tin của KDB	159